

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ervditione Religiosorum

Humbertus <de Romanis>

Ingolstadii, 1591

VD16 H 5888

V. Libri. Pars II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50980](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50980)

SECUNDA PARS PRINCIPALIS.

OSTENSVM est generaliter quomodo fratres qui sunt in religione debeant se habere: nunc specialiter ostendendum est quomodo se debeat habere qui cæteris præest. Et tanguntur duodecim quæ ad eum pertinent. Primum est vt habeat discretionem in fratrum receptione. II. est, vt habeat diligentiam in nouitiorum instructione. III. vt ad professionem leuiter non recipiat. IIII. vt omnibus bonum exemplum præbeat. V. vt in malorum correctione negligens non existat. VI. vt præponendo vnum alij, bonitatem, non carnis nobilitatem attendat. VII. vt de conuentu magnam curam habeat. VIII. vt infirmis exhiberi necessaria faciat. IX. vt præponat spiritualia temporalibus. X. vt maiora bona minoribus præponat. XI. vt dispensationes leuiter non faciat. XII. vt temperet vniuersa.

Quòd prælatus debet habere discretionem in fratrum receptione.

CAPVT I.

CIRCA primum notandum, quòd qui vult vineam bonam habere: palmites ex quibus plantanda est, cum discretionem debet eligere. Sic cum discretionem fratres recipiendi sunt in religione, exemplo Domini: Ego plantavi te vineam electam, omne semen verum. Circa illum qui recipi vult, primo attendendum est, si magnam voluntatem ad religionem habeat. Illum enim qui magnum onus vult sibi assumere, portan-

Hier. 2.

*Cap. 58. in
prim.*

*Paulò ante
med. libri
Habetur
in Bernar.*

Matth. 8.

Eccl. 22.

portandum toto tempore vite suæ, oportet magnam voluntatem ad illud portandum habere, unde dicitur in regula beati Benedicti de nouiter veniente ad conuersionem, vt non facilis ei ingressus tribuatur: & vt dura & aspera ei pradicentur. Sic apparet, an vehemens desiderium ad id quod requirit, habeat: & dilatio desiderium eius augmentat, quia desideria dilatione crescunt: iuxta verbum beati Gregorij: Magnitudo bonæ voluntatis in eo qui vult recipi, firmum est Spiritus sancti inhabitantis & in eo operantis. In libro de vita solitaria: Non sine grandi scrupulo mentis à quacunque professione arcendus est, cui testis inhabitantis & trahentis Spiritus sancti bona voluntas est. Secundò attendendum est circa illum qui vult recipi, quid ipse principaliter intendat, vtrum Christum, an aliud præter Christum. Si aliud præter ipsum timendum est de ipso, ait vnus scriba Christorum Magister, sequar te quocunque ieris. Qui cognito quod propter lucrum sæculi eum sequi vellet, dixit ei: Vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos, filius autem hominis non habet, vbi caput suum reclinet. Non vult Christus vt propter bona temporalia eum homines sequantur, sed illi in futuro æternas diuitias dabit, qui in præsentia paupertatis eius socius fuerit: Fidem posside cum amico tuo in paupertate illius: vt in bonis illius læteris. Multum cauere debet qui tenet locum Dei: ne introducat in domum ipsius inimicum eius. Inimicus enim Dei est, qui est amicus mundi. Specialiter cauere debet, ne homines superbos recipiat, qui nesciunt illi quod

locum

locum Dei tenet subesse: nec fratrum volunt socij esse. Ex duobus generibus hominum domus religionis replenda est. Vel de simplicibus, qui sensu & voluntate ad assequendam religiosam prudentiam feruentes apparuerint & habiles, de prudentibus, quos religiosæ & sanctæ simplicitatis, constiterit esse æmulatores. In libro de vita solitaria. Stulta superbia, vel superba stultitia à tabernaculis iustorum semper procul fit. In eodem: Omnis superbia stulta, quamuis non omnis stultitia superba. Stultitia enim sine superbia nonnunquam simplicitas inuenitur, quæ si ignorat, forsitan est docibilis: si nequit doceri, forsitan est tractabilis: & propria est ciuitas refugij simplicitati cohabitatio religionis, nisi sit talis quæ nolit humiliari: vel tam bruta, vt non possit regi vel tractari. Bona tamen voluntas, etsi multum sit bruta non est deserenda: sed salubri consilio ad laboriosam & actuosam vitam transmittenda. Superbia autem quamuis prudens sibi videatur: dimittenda est & abigenda. Discretionem debet habere qui præest, non qua simplices decipiat, suauia religionis eis ostendendo, & aspera occultando: sed qua recipiendis & recipientibus caueat. Crudelitas magna esse videtur: cum paruuli innocentes, asperitatem religionis non intelligentes, cruci religionis affiguntur. Hi in ingressu nihil spirituale intendentes, nec intelligentes ea quæ in regula continentur, post ingressum inimici crucis Christi inueniuntur: ventri suo, non Domino Iesu Christo in monasterio seruietes. Et notandum, quod multis de causis accidit, quòd in religio-

*Paulò ante
med. libri
& habetur
in Bernar.
circa me-
dium libri.*

T ne

ne recipiuntur, qui ad religionem non sunt idonei. Aliquando accidit hoc ex cupiditate recipientium. Sicut enim nauæ aliquando ægrantes, non ex toto mortuos, in mari non timent proiicere, vt bona eorum possint habere sic aliqui non timent homines adhuc in mundo viuentes sudario inuoluere, & in sepulchro claustrum sepelire, vt aliquod temporale commodum possint acquirere. Sudarium est habitus religiosorum: cum in eo ipsi consueuerint sepeliri. Mortui debent esse mundo, qui in hoc sudario inuoluuntur. Non debent iam desiderio attrahere bona huius mundi: vt diuitias, delicias, & honores. Mortui etiam debent esse sibi ipsi. Nemo nostrum sibi viuere. Hanc mortem sequitur beata vita: Si mortui sumus cum Christo, credimus quia simul etiam viuemus cum illo. Aliquando accidit hoc ex carnalitate recipientium: qui cum Dei ordinatione filios non habeant, diaboli procuratione nepotulos suos aggregant: quos in religione recipi faciunt, non vt saluentur, sed vt ditentur, & per eos fortiores efficiantur: qui sicut carnaliter ingrediuntur, sic post ingressum carnaliter cōuersantur. Quod natum est ex carne, caro est, & quod natum est ex spiritu, spiritus est. Aliquando hoc accidit ex parentum carnalium improbitate: qui filios suos in religione ponunt, vt ab eis se expediant: potius intendentes eorum corporalem prouisionem, quàm eorum salutem.

Rom. 14.

Rom. 6.

Ioan. 3.

De diligentia in nouitiorum instructione.

CAPVT II.

Circa nouitios debet qui congregationi præest diligentiam magnam habere. Matrem se debet eis exhibere, benignitatem ostendendo, vt cum non refugiant: sed ad eum tanquam ad finem matris recurrant. Si verò in negotiis occupatus non potest intendere eis, mitem debet eis assignare fratrem, scilicet aliquẽ discretum, maturum, benignum: qui eos custodiat, munditiæ eorum intendant, cibo spirituali eos frequẽter pascat, imbecillitatem eorum sustentet, necessaria eis ministrat. Habenda est diligentia circa nouitios: tanquam circa paruulos. Custodiendi sunt à periculis, igne, aqua, fouea. Monendi sunt ad patientiam contra mala peccatæ, ne igne iræ bona spiritualia amittat. Qui impatientis est sustinebit damnum. Monendi sunt *Pro. 19.* ad temperantiam: ne in aquam voluptatis se immergant. Vult Pharao paruulos in flumine proiici. Item monendi sunt vt à fouea illa caueant: in quam toties lapsi sunt. Beatus vir qui *Exod. i.* non est lapsus verbo ex ore suo. Munditiæ eorum debet intendere. De modo confessionis diligenter sunt instruendi. Ante professionem confessiones eorum debent recipi. Ad frequenter confitendum sunt monendi: vt omni tempore sint candida eorum spiritualia vestimenta. Circa nouitios primo nitendum est peccatis amouendis: ne seratur super spinas. Nolite serere super spinas. Spinæ sunt peccata quæ pun- *Hier. 4.* gendo mentem cruciant: crescendo cum segete

bonorum operum eam suffocant: & incendio infernali materiam ministrant. Primo facienda est amotio spinarum istarum: & si postea iterum crescant, non est negligenda illarum extirpatio. Vnica enim spina mortalis peccati, segetem bonorum operum & vineam viri stulti destruit. Per agrum hominis pigri transiui, & ecco totum repleuerant vrticæ, & operuerant superficiem eius spinæ. Nouitiis spiritualis cibus frequenter est ministrandus, quo & nutriantur & augeantur. Quod insinuatur Ioan. vlt. Vbi Saluator bis dixit Petro: Pasce agnos meos. Trium genera hominum non possunt esse diu sine cibi sumptione, quin grauetur: scilicet paruuli pueri, conualescentes à graui infirmitate, & itinerrantes. Quasi paruuli pueri sunt nouitij, quoniam nondum per annum vitam religiosam duxerunt: quibus multum cauendum est, ne cibi spiritualis defectum patiantur. De quo defectu multum dolendum esset & plangendum, iuxta illud: Paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis. Ipsi laborauerunt non vna graui infirmitate solum, sed multis: Ideo necesse est frequenter refici: vt vires resumant. Cùm accipisset cibum, confortatus est. Ipsi longam viam & grauem, scilicet in cœlum, quæ valde ardua est, aggressi sunt: ideo reficiendi sunt frequenter ne in ea deficient. Si dimisero eos in nos in domum suam, deficient in via. Nouitiis tanquam paruulorum imbecillitatem debet qui eos regit supportare, defectus eorum patienter sustinendo: in tentationibus eorum eos consolando: adiutorium diuinæ gratiæ

Pro. 24.

Tren. 3.

Act. 9.

Matth. 16.

rationibus suis eis impetrando. Debemus nos *Rom. 13.*
 firmiores imbecillitates infirmorum sustinere,
 & non nobis placere. Congregabit agnos: & in
 sinu suo leuabit. Status nouitiorum est tractabi- *Isai. 40.*
 lior, sicut virga trabe est flexibilior: ideo dire-
 ctioni eorum cura multa est adhibenda. Tem-
 pore nouitiatus in psalmodia & officio diuino
 diligenter debent studere: & in regula, & in sta-
 tutis ordinis, secundum quæ necesse habent vi-
 uere.

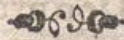
*Quòd nouitij non sunt leuiter ad profes-
 sionem recipiendi.*

CAPVT III.

Nouitij non sunt leuiter ad professionem
 recipiendi. Leuiter recipiuntur cum de
 moribus eorum ante professionem experientia
 non habetur: Vel cum ea ad quæ in professione
 se obligant, eis ante professionem non expo-
 nuntur. B. Benedictus in regula sua dicit, vt no- *Cap. 58.*
 uitio post duorum mensium circulum legatur
 regula per ordinem: & dicatur ei. Ecce lex sub
 qua militare vis: si potes seruare, ingredi. Et si
 adhuc steterit, post sex mensium circulum rele-
 genda est ei regula: vt sciat ad quod ingreditur.
 Et si adhuc stat, iterum post quatuor menses le-
 genda ei. Prohibuit Dominus, Ne animal cœ- *Leuit. 22.*
 cum offerretur ei. Cœcum animal Deo offer-
 tur, quando aliquid Deo promittitur: & quid il-
 lud sit, nescitur. Quòd aliquis leuiter ad profes-
 sionem recipitur, quandoque accidit ex super-
 bia recipientium, qui verecundantur quòd ali-
 quis qui ad eos ingreditur ad seculum reuerta-
 tur.

tur. Qui tali fatuitate laborare videntur, qua laboraret qui verecundaretur de hoc quod in messe sua palea inueniretur. In his qui in religione ad probationem recipiuntur, ventus tentationis indicat quis palea, quis granum existat. Ad impetum enim huius venti palea discedit: granum verò locum suum non dimittit. Superuacuum esset tempus probationis, si omnes qui probantur, necessariò approbarentur. Cum de multis à Deo vocatis, pauci sint electi non est mirum si non omnes qui probantur, ad professionem admittantur. Aliquando accidit quòd aliquis ad professionem leuiter recipitur, ex indiscreta pietate recipientium; qui carnalibus hominibus adeò compatiuntur, ut cum eis carnales efficiantur. Ipsi sunt infirmi adeò misericordes, quod sanis sunt crudeles & infideles: inter quos ponunt homines pestilentes qui eos corrumpant. Multi homines misericordes vocantur: vnum autem fidelem quis inueniet? Oportet ut religio despumetur, ad hoc ut in sua puritate seruetur. Vbi nulla est despumatio, est impuritas multa. Gloriantur aliqui de hoc quod de ordine eorum nullus apostatat: quibus dici potest, quòd non est mirum si nullus apostatando egreditur, in quo apostasia toleratur.

Pro. 20.

Quod

Quod praelatus omnibus exemplum bonum debet præbere.

CAPVT IIII.

Multum decet eum qui congregationi præest, vt exemplum bonum ei ministret: & congregationi hoc valde vtile est. Contrarium verò, ei qui præest multum est verecundum: & congregationi valde noxium. Dicit B. Benedictus in regula sua de abbate: Vt bona & sancta, factis amplius, quàm verbis ostendat. Gregorius: Sit rector actione præcipuus: vitæ viam subditis viuendo denunciet. Idem: Præpositorum bonitas subditorum salubris est regula. Ad Tit. 2. In omnibus exemplum teipsum præbe bonorum operum. Prælati est dicere subditis, quod dicit Gedeon, Iudicum 7. Quod me facere videritis, hoc facite. Matthæi 3. dicit caput Ecclesiæ præcursori: Sic decet nos implere omnem iustitiam. Superiores omnem iustitiam debent implere: quia necesse habent, omnem iustitiam docere. Quasi contra naturam est, quod lingua sit maior manu. Bernardus in libro de considerat. Monstruosa res est gratus summus, & animus infimus: sedes prima, & vita ima: lingua magniloqua, & manus otiosa: sermo multus, & fructus nullus. Qui alios superat sublimitate, excedere debet eos honestate. Gregorius. Non debet hominum ducatum suscipere, qui nescit homines bene viuendo præire. Bern. loquens de Salvatore instigante præcursorem, vt eum baptizaret; Sic plane, inquit, sic decet, vt vincat humilitate, qui sublimitate

Cap. 2. ante medium.

Li. 1. regist. cap. 24.

Li. 5. regist. cap. 165.

Li. 2. de cōsid. parum à med.

Li. 25. mor. ca. 30. ante medium.

limitate vincebat. Eccl. 3. Quanto maior es, humilia te in omnib⁹. Utile valde est cōgregationem vt prælatus potius: quæ agēda sunt, factis, quam verbis ostendat. Efficacior enim est vox operis quam vox sermonis. Et secundum verbum sapientis: Longum iter per præcepta: breue & efficacax per exempla. Opus doctrinam debet iuuare, non impedire. Gregorius. Loquendi auctoritas perditur, cum vox opere non iuuatur. Augustinus. Non obediēter auditur, qui seipsum non audit. Opus, verbum debet confirmare, non confundere. Eccl. 29. Confirma verbum. Hieronymus. Non confundant opera tua sermonem tuum. Multum confortat fratres bonum exemplum prælati. Augustinus. Magna consolatio membris ex capite. Si viderint fratres prælatum asperitatem ordinis cum ipsis viriliter sustinentem: multum ex hoc animantur. Si verò viderint eum quæ aspera sunt fugientem: multum exterrentur. Strenuitas ducum milites non modicum consolatur: ipso verò fugiente, ipsi in fugam vertuntur. Præterea cum prælatus ordinis asperitates cum aliis sustinet, ipse intelligit quæ sunt proximi ex seipso: & dum sentit miseriam, addiscit misericordiam & temperat quæ temperanda sunt. Vnde de capite Ecclesiæ dicitur, quod debuit assimilari per omnia fratribus, vt misericors fieret. Qui per experientiam non nouit, miseris compati nescit, secundum illud: Bibentes vinum in phialis & optimo vnguento delibuti, nihil compatiuntur super contritione Ioseph. Valde verum cundum est prælato bene docenti, si male agit.

* Seneca Ep.
6. à med.
Tale quid
habet lib 1.
reg. cap. 24.
Eg 21. mor.
cap. 8. in
prin.

Hebr. 2.

Amos 6.

Quasi enim ante se lucernam defert, qua im-
munditiam suam aliis ostendit. Mandatum lu-
cerna est: & lex lux. Item vulnus portans in fa-
ciem: aliis mederi præsumit. Gregorius. Qua
præsumptione aliis mederi properat, qui vul-
nus in facie portat? Ipse de bello fugiens, alios
ad strenuè pugnandum inuitat. Ipse literas pro-
priae damnationis publicat, secundum illud: In
quo alium iudicas, teipsum condemnas. Exem-
plum mali prælati multum nocet congregatio-
ni. Qui enim mali sunt, in ea per hoc in sua ma-
litia confirmantur, secundum illud: Conforta-
sti manus impij: vt non reuertatur à via sua ma-
la, vt viueret. Item: Errare facit simplices in re-
ligione. Vnde est maledictus; secundum illud:
Maledictus qui errare facit cœcum in itinere
suo. Ipse facit contra illud: Non pones coram
cœco offendiculum. Et poterit dicere Dominus
non solum illud: Aduersus filium matris tuæ
ponebas scandalum: sed etiam, quòd aduersus
proprium filium ponebas scandalum. Prælati
debet esse & lux, & sal monasterij. Si verò lux
ista obtenebretur, & sal infatuetur, tenebrę sunt
in monasterio: ita vt quæ agenda sunt non vi-
deantur: & deficit condimentum, vt ea non fa-
pian, quæ aguntur. Prælati est in monasterio
sicut sol in mundo; secundum illud: Inter quos
lucetis sicut luminaria in mundo. Si verò iste sol
conuertetur in sanguinem. Congregatio enim
peccati sanguine maculatur. Sol conuertetur in
tenebras, & luna in sanguinem: antequam ve-
niat dies Domini. Sol factus est niger sicut sac-
cus cilicinus: & luna tota facta est sicut sanguis:

Pro. 6.

Rom. 2.

Ezech. 13.

Deut. 27.

Leuit. 19.

NB

Phil. 2.

Joel. 2.

Apoc. 6.

- Matth. 24.* & stellæ ceciderunt de cælo. Stellæ de cælo cadunt : quando fratres cœlestem conuersationem deserunt. Sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum: & stellæ cadent de cælo. Prælatus est sicut lucerna super candelabrum. Si verò hæc lucerna fuerit extincta: fumum reddit pestiferum. Bernardus. Nunquid potest abscondi veritas supra montem posita: aut latere fumus lucernæ extinctæ super candelabrum? Prælatus tanquam pastor debet gregem suum præcedere & dirigere: sicut dicit Saluator de bono pastore: Cum emiserit oues suas, ante eas vadit & oues eum sequuntur. Cum verò per abrupta viciorum graditur: necesse est vt in præcipitium grex sequatur. Filij facile patrem imitantur. Quæcunque pater fecerit: hoc & filius similiter facit. Pereunte prælato, timendum est aliis, ne & ipsi similiter pereant. Factum est grande miraculum: vt Chore pereunte filij eius non perirent.

Quòd prælatus correctionem malorum non debet negligere.

CAPVT V.

Cap. 2. à med. illius. CAuendum est multum ei qui præest, ne malorum correctionem negligat. Vnde dicit beatus Benedictus in regula sua: Non dissimulet Abbas peccata delinquentium: sed modo vt cœperint oriri, radicitus ea vt præualet amputet. Et notandum quod variis de causis accidit quod ille qui præest, mala non corrigit. Quandoque hoc accidit ex ipsius pigritia. Aliqui cum vocati sunt à Domino, vt in ipsius vinea laborarent.

rent, sic se habent ac si dixisset eis spiritus, vt
 quiescerent à laboribus suis. Per agrum homi- *Pro. 24.*
 nis pigri transiui, & per vineam viri stulti, & ec-
 ce totum repleuerant vrticæ: & operuerant su-
 perficiem eius spinæ, & maceria lapidum de-
 structa erat. Hic est ordo deficienti in mona-
 steriis. Primò, est quasi murus cum cemento
 valde tenaci, cum scilicet, superiores ex chari-
 tate vtiliter præcipiunt: & inferiores ex amore
 humiliter obediunt. Huic muro aliquando suc-
 cedit maceria, quæ est murus macilentus, scili-
 cet, sine cemento, quando superiores cum au-
 steritate & potentia præcipiunt: & inferiores ex
 timore obediunt. Tandem maceria destruitur,
 cum ab eo qui præest correctio delinquentium
 negligitur, sicut legitur: In pigritiis humiliabi- *Eccl. 20.*
 tur contignatio, id est, lignorum iunctura. Pro-
 prium est enim pigritiæ, non statim subuenire
 periculo, sed expectat donec totum ædificium
 corruat. Somnus pigritiæ valde reprehensibilis
 est in eo qui præest. Ad quod ostendendum
 specialiter Saluator reprehendit Petrum de
 dormitione: Simon dormis? Dormitio ista sibi *Matth. 14.*
 & aliis est periculosa. Est enim prælatus sicut
 vigil in vrbe obsessa. Inuenerunt me vigiles, *Can. 13.*
 qui custodiunt ciuitatem. Cum dormienti-
 bus his qui habent vigilare, intrant hostes: pri-
 mò defæuiunt in eos, deinde in alios. Ideo bene
 dicitur Timotheo, qui prælatus erat: Tu verò
 vigila. In Psalm. Non dormitabit neque dor- *1. Tim. 4.*
 miet qui custodit Israël. Pigritia prælatorum
 multum nocuit monasteriis. Matthæi 13. Cum
 dormirent homines, inimicus superfeminauit
 zizania

zizania

zizania in medio tritici. Aliquando qui prælati non corrigunt, quia ipse reprehensibiliter vivit.

*In Apolog.
ad Gislelmum abbatem,
ca. penultimo à
medio.*

Bernardus: Nemo fideliter reprehendit, in quo se esse irreprehensibilem non confidit. Si quidem humanitatis est omnium, in quo sibi quique indulget, aliis non vehementer irasci. Aliquando verò non corrigunt, quia per indiscretam humilitatem, corrigendi auctoritatem amittunt.

*In 3. regula,
non remote à fine
illius.*

Contra quod dicit Augustinus in regula sua, loquens de prælati: Quando necessitas disciplinae, in moribus coercendis, dicere vos dura verba compellit; si etiam ipsi vos modum excessisse sentitis, non à vobis exigitur, ut à vobis subditis veniam postuletis; ne apud eos, quos oportet esse subiectos, dum nimium servatur humilitas, regendi frangatur auctoritas. Argue cum

Tit. 2.

omni imperio. Aliquando etiam non corrigunt, quia in rebus temporalibus sollicitudinem suam & amorem posuit: & de spiritualibus non curans, fratrum culpas nec agnoscit nec puniunt.

Li. 3. de consider. circa finem.

Et quia mala non puniuntur, sine timore perpetrantur. **Bernardus:** Impunitas est incuriæ soboles, insolentiæ mater, radix imprudentiæ, transgressionum nutritrix. Item aliquando non corrigunt timore scandali, vel alicuius temporalis incommodi: non attendens quod veritas non fit dimittenda propter scandalum: & quod plus debeat timere Deum quam proximum. Cum

Matth. 15.

dicerent Christo discipuli eius: Scis quia Pharisæi audito hoc verbo, scandalizati sunt, ait: Omnis plantatio, quam non plantavit pater meus cœlestis, eradicabitur. Sinite eos: cœci sunt duces cœcorum, Et de Helia dicitur: quod non

Eccl. 48.

perimuit principem, nec superavit eum verbum aliquod. Item aliquando non corrigit, quia remissio, quæ falso benignitas creditur, hoc impedit quæ videtur fuisse in Hely, qui remisse arguebat filios suos, dicens: *Quare facitis res huiuscemodi, quas ego audio?* Qui de cella cecidit retrorsum & fractis certicibus mortuus est. Item aliquando non corrigit, quia malitiam tantum crescere permisit, quod iam ei non sufficit prævalere. Ideo bene dicitur in regula beati Benedicti; ut peccata mox ut oriri cœperint, radicitus amputentur. *Versus: Principis obstafero medicina paratur, Cum mala per longas conualuere moras.* Eccl. 11. *A scintilla vna augeatur ignis.* Parvuli infernales suffocandi sunt antequam creuerint. In Psalm. *Beatus qui tenebit & allidet paruulos suos ad petram.* Pharao præcepit paruulos Iudæorū submergi. Edocti ergo ab ipso, & nos paruulos Pharaonis infernalis occidamus: quia fas est & ab hoste doceri. *Caput serpentis infernalis conterendum est, iuxta illud: Ipsa conteret caput tuum.* Hieronymus. *Lubricus est antiquus serpens: & nisi capite teneatur, torus statim illabitur.* In morte primogenitorum filij Israël de potestate Pharaonis liberati sunt. Si igitur vis esse immunis à seruitute Pharaonis infernalis, primos conatus eius destrue.

1. Reg. 2.

1. Reg. 4.

Cap. 2. à
med. illius.

Ouid. lib. 1.

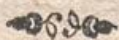
de remed.

amoris.

Exod. 3.

Gen. 3.

Exod. 11.

Qudd

*Quòd prælatus præponendo vnum alteri, non
carnis nobilitatem debet attendere,
sed bonitatem.*

CAPVT VI.

*Cap. 2. pa-
rum ante
med.*

Qui congregationi præest nobilitatem ani-
mi nobilitati carnis præponere debet. Vi-
de B. Benedictus in regula sua: Non præpona-
tur ingenuus ei qui conuertitur ex seruitio: nisi
alia rationabilis causa existat. Cuius contrari-
um multum nocuit aliquibus monasteriis. Præ-
lati enim qui fratres illos præponere debebant,
qui sapientia & vitæ merito præcellebant, illos
præposuerunt, qui generis nobilitatem habue-
runt, corpore quidē nobiles, meliori verò parte
sui ignobiles: illos verò contempserunt, qui ex
humili ad nobilitatem surrexerunt. Illis hono-
rem dederunt, qui de nobilitate in ignobilitate
cecidierunt. Ipsi propter genus honorauerunt
degenerantes: & despexerunt, genus proprium
nobilitantes. Ipsi prætulerunt ignauiam defici-
entium, probitati proficiētium. Ipsi propter no-
bilitatem illos extulerunt, qui ipsi nobilitati de-
decus fecerunt: illos verò depresserunt, qui ge-
neris sui gloria fuerunt. Ipsi nobilitatem illam
contempserunt, quæ filios Dei & Christi cohe-
redes facit: illi verò nobilitati detulerunt, quæ
est etiam in his qui turpitudini vitiorum serui-
unt. Malus enim tot dominorū seruus est, quot
vitiorum: vt dicit Aug. Sapiens: Is liber existi-
mandus est, qui nulli turpitudini seruit. Prælati
illos honorauerunt, qui de aliena probitate tu-
mebant: illos verò despexerunt, qui propria
virtute

*Li. 4. de ci-
uit. Dei, ca.
3. circa fi-
nem.*

*Epist. 93. pa-
rum à fine
sed innuit.*

virtute pollebant. Sapiēs: Nemo in gloriam nostram vixit: nec quod ante nos fuit, nostrum est. *Seneca ep. 44. post medium.*
 Animus nobilem facit. Ipsi seruos diaboli repuerunt nobiles: filios verò Dei, ignobiles; cùm contrarium iudicet Deus: Quicumque honorificauerit me, glorificabo eum: qui autem contemnunt me, erunt ignobiles. De seruis diaboli dicitur: Vidi seruos in equis, & principes ambulantes quasi seruos super terram. Bernardus. An non seruus, cui dominatur iniquitas? nisi tu fortè indignius iudices, hominem tibi, quàm vitium dominari. Ipsi illud, quod Deus abominatur, id est, altitudinem terrenam dilexerunt: & eam sanctitati prætulērunt. Quod altū est apud homines, abominatio est apud Deum. Cum terrena altitudo Deo sit abominabilis, qui monasteria per terrenam altitudinem Deo credunt placere, abominaciones Ægyptiorum Deo suo volunt immolare. Ruinam etiam monasteriorum suorum videntur quærere, cùm scriptum sit: Qui altam facit domum suam, quærit ruinam. Cùm minister Dei Deum debeat imitari, secundum illud: Qui mihi ministrat, me sequatur: Deus verò ignobilia & cōtemptibilia mundi elegit, vt non gloriētur omnis caro: non debet prælatus nobiles cæteris præferre, si sint sine sapientia & sanctitate. Si enim qui dicit se in Christo manere, debet sicut ille ambulauit, & ipse ambulare: quanto magis necesse est, vt prælatus sicut Christus ambulet, qui in monasterio locum Christi tenet? Nobilitas generis & potentia secularis, instrumenta possunt esse boni & mali. Si autem sapientia & bonitas adsint, vten-

Seneca ep.

44. post

medium.

1. Reg. 2.

Eccl. 10.

Luc. 16.

Pro. 17.

Ioan. 12.

2. Cor. 1.

1. Ioan. 2.

Iob. 4.

utentur illis in bonum : si verò stultitia adfit & malitia, utentur illis in malum. Non sunt ergo nobilitas generis, & potentia secularis, sufficiens ratio, quare vnus alteri præponatur in monasterio. Diabolus est magnæ potestatis, secundum illud: Non est potestas super terram, quæ comparetur ei. Creatione etiam est valde nobilis, & etiam valde magnæ scientiæ: tamen hæc noxia sunt, cum deficiat bonitas, qua eis bene utatur. Et notandum, quod bonorum temporalium defensio, videtur fuisse occasio, quod in monasterio nobiles aliis præferuntur. Decepti tamen in hoc fuerunt prælati. Plus enim nocent nobiles mali & fatui, monasteriorum bonis fatuè expendendo: quàm profint ea defendendo. Plus etiam grauant monasteria carnales eorum amici, quàm facerent inimici. Amici eorum sunt vt murilegi, qui caseos à muribus defendunt: tamen si facultatem habeant, eos plus quàm mures consumunt. Nobilitas generis & possessio parui valoris, onerata magnis expensis: ita vt ad eius expensas non sufficiant magni comitatus vel Episcopatus: imò magnis debitis comites & Episcopi obligantur, vt quod nobilitas requirit impleatur. Dominus ex humili statu assumere voluit primos reges populi sui, vt ipsi humiles essent. Saulem assumpsit post abinas, Dauid post oues. Non sunt nobiles, propter suam nobilitatem, in monasteriis cæteris præferendi & præponendi. Nobilitas generis si honorata fuerit, & discretio & bonitas defuerint, humilitatem & obedientiam monasterio expellit, & correctioni malorum se opponit: sic

hodie multos prælatos facere experientia docuit. Vnde & si nobiles aliquando sint vtilis, bona temporalia defendendo; tamen si fatui sunt & mali, magis sunt noxij, bona spiritualia dissipando.

Quòd prælatus magnam curam debet habere de conuentu.

CAPVT VII.

Qui congregationi præest, multam curam de conuentu debet habere. Valde reprehensibilis est, si cōuentui, iuxta facultatem monasterij, necessaria non ministrentur; cūm conuentus pondus diei & æstus sustineat: Qui auferit in sudore panem, quasi qui occidit proximum suum. Conuentus est vt iumentum, cui dominus infidet. Saluator enim manet in communitate. Bernardus. Amator communitatis & commendator, quomodo communitatem defereret? Idem. Non amat veritas angulos: nec ei diuersoria placent: in medio stat. Communi vita, communibus studiis delectatur. Inhumanum est, vt iumento necessarium pabulum subtrahatur, cui onus imponitur, & flagellum virgæ adhibetur. Valde reprehensibile est, quòd filiis Belial, qui iugum fregerunt, vincula rupe- runt, & dominum proiecerunt, superflua ministrentur: sustinentibus verò dominum, & ei obsequentibus necessaria subtrahantur. Non decet hoc regem gloriæ: nec fidelem seruum reputat, qui familiæ eius cibum, & alia necessaria non ministrat in tempore. Non est secundum legem Dei, quòd os boui trituranti infrenetur:

Eccl. 34.

Serm. 4. in Epiphan. Domini, parum ante mediū. Serm. 6. ascens. Domini à meo.

V quod

Act. 4.

Num. 22.

Cap. 36. in
prim.

quod præcipuè cauendum est, vbi vituli lasciuientes delicatè nutriuntur. Non est æqua partitio inter eos qui in vnum monasterium conueniunt: quando vnus esurit, & alter ebrius est. De communitate illa, cuius rectores fuerunt Apost. legitur: Quòd nullus egens erat inter illos, diuidebantq; singulis prout cuiq; opus erat. Per hoc quod necessaria conuentui non prouidentur, multa mala proueniunt. Prouenit inde murmur; nec mirum, cum asina Balaam, Propheta eam iniustè cedente, conquesta sit. Sequitur etiam euagatio conuentus. Aliquando enim pro defectu, qui modico posset suppleri, refectorium euacuatur; & cum magnis expensis, & cum magno detrimento religionis, fratres per cameras disperguntur: & etiam datur eis occasio vt proprietarij esse velint.

Quòd praelatus debet infirmis necessaria prouideri.

CAPVT VIII.

Circa infirmos maximam curam debet habere qui præest. Vnde B. Benedictus in regula sua: Infirmorum cura ante omnia & super omnia adhibenda est. Cùm inter miseras presentis exilij, quæ sunt fames, sitis, frigus, labor, infirmitas excedat; magnitudo verò miserie debeat ad misericordiam prouocare; misericordia circa infirmos debet esse. Item cum religio munda & immaculata apud Deum & Patrem sit, visitare pupillos, & viduas in tribulationibus eorum, & immaculatum se custodire ab hoc seculo: & plus quàm pupillus sit, qui non solum patrem & matrem, sed etiam omnes amicos deseruit.

seruit: primò ad religionem pertinet, vt de infirmis cura magna habeatur. Item cùm frater omnem mundi societatem propter monasterij fraternitatem reliquerit: magna inhumanitas est, si monasterium in tanta necessitate ei desit. Frater enim in angustijs comprobatur. *Prouerb. 12*
 Item cùm Christus derelictus sit pauper, quomodo ille qui in monasterio vices Christi gerit, illi qui pro Christo se depauperavit, in tanta necessitate viscera sua claudere poterit? Item, cùm homines seculares, qui sunt extra patriam, in hoc fidem sibi custodiant, vt infirmitate sibi subueniant: quomodo qui de hoc mundo exierunt, in hoc sibi fidem non seruabunt? Item quomodo se esse Christi discipulum confidit, qui mandatum de fraterna dilectione, auribus discipulorum à Christo maximè inculcatum, non custodit: cum non diligat fratrem in necessitate, opere & veritate? Prælatus patrè fratribus se debet exhibere, compatiendo infirmis. *2. Cor. 12.*
 Quis infirmatur, & ego non infirmor? De bono patre legitur: Pro animabus filiorum suorum colligabit vulnera sua. *Eccles. 30.* Vulnera enim pro ipsis excipiet: & super omnem vocem turbabitur viscera eius. Prælatus non solum patrem, sed etiam matrem se debet exhibere fratribus, qui patrem & matrem reliquerunt, & ei adhæserunt. E conuerso verò, multi prælati se habent ad fratres suos, sicut struthio ad filios suos. Durabitur ad filios quasi non sint sui. Hoc dicitur de struthione. Ad habendum curam de infirmis inuitamur exemplo filij Dei, qui humanum genus in infirmitate positum

positum personaliter visitare voluit & curare, & hoc cum magnis expensis. Infirmis etiam corporaliter, magnam humanitatem exhibuit. Eos enim virtute sua curauit. Leprosus etiam, cuius infirmitas contagiosa est, non aborruit: imò

Matth. 8.

In secunda parte in li. de charit. circa medium.

voluit eum tangere & curare. Inter opera misericordiae videtur excellere illud quod circa infirmos exercetur. In vitis patrum legitur, quod quidam frater interrogauit quendam senem dicens: Duo fratres sunt, quorum vnus ieiunat sex diebus, multum laborans: alius verò seruit egrotantibus: cuius opus magis est gratum Deo? Respondit senex: Si frater qui sex diebus ieiunat laborans, appendat se per nares, non potest esse æqualis illi, qui infirmantibus seruit. Negligentia circa infirmos in multis monasteriis

Cap. 33 in prin.

vitium proprietatis introducit, vitium nequissimum, secundum iudicium B. Benedicti, & precipuè à monasterio radicitus amputandum. Multi enim videntes quòd fratribus in suis infirmitatibus de communi non prouidetur, non intelligentes quòd maius esset periculum melius viuendi, quàm cito moriendi, proprium volunt habere: vt de proprio possent sibi in suis infirmitatibus prouidere. Multis verò in infirmitate proprium non fuit: imò è contrario infirmitati occasionem dedit, vt cito incurreretur, vel difficile sanaretur: sicut accidit cuidam

In 2. parte in lib. quod monachus nihil debet possidere, paulo à fin.

hortulano, de quo habetur in vitis patrum: quia omnia dabat in elemosynas, quæ de labore suo acquirebat, præter tenuem victum. Tandem suggestum est ei suggestionem maligni spiritus, vt colligeret aliquam pecuniam, quam, cum senesceret

sceret, vel ægrotaret, posset expendere. Et fecit sic. Contigit autem eum infirmari in pede: & expendit quidquid habebat in medicos, & curari non potuit. Et tandem vnus expertus medicus dixit, eum non posse sanari & curari, nisi per pedis abscissionem. Et cùm quadam die medicus esset allaturus instrumenta sua ad pedem abscindendum, nocte præcedenti hortulanus ille pœnituit de nummis collectis: & quod non dederat eos pauperibus. Et statim angelus Domini astitit ei dicens: Vbi sunt nummi quos collegisti: & vbi est pes quem tractasti? Qui cùm pœniteret, & misericordiam peteret, angelus Domini tetigit pedem eius, & sanatus est. Mane verò medicus veniens inuenit hortulanum in agro sanatum atque operantem: & laudauit Deum.

Quòd prælatus debet spiritualia temporalibus præponere.

CAPVT IX.

QVi præest in congregatione, spiritualia temporalibus debet præponere. Beatus Benedictus in regula sua: Non plus gerat abbas *Cap. 2. de-
sollicitudinem de rebus transitoriis & terrenis, clinando
ad finem.* quàm de salute animarum. Valde reprehensibile est, quod prælatus animas vilipendat: qui eius vicēs gerit, qui animas specialiter amat. Parcis omnibus, quia tua sunt Domine, qui amas animas. *Sap. 11.* Frequenter essent ei appendendæ animæ, ex pretio quod Saluator pro eis dedit, ne sibi vilescerent. Frequenter cogitandum esset ei quòd

V 3

Salua-

Saluator animam suam posuit pro eis : & sanguine suo eas acquisiuit. Negligentia prælati circa spiritualia, cum diligentia circa temporalia, in aliquibus monasterijs, in quibus omnia honestè secundum ordinem fieri deberent, tantam inordinationem induxit, vt in eis terra sit sursum, & cœlum deorsum. Terrena ibi cœlestibus præponuntur. Pedes sunt ibi supra caput. Viri enim spirituales ibi despiciuntur, homines verò terrena sapientes, ad regimen temporale vtilis, in honore habentur. Pes est ille qui sollicitudine, & amore, & ministerio terram tangit: qui frequenter læditur & maculatur. Et licet videatur esse necessarius, qui sustinet & portat corpus: tamen si scandalizat, est amputandus, secundū illud: Si pes tuus scandalizat te, amputa illum. Facies est retro: quia in operibus quæ videntur bona, potius intenditur vtilitas terrena, quàm merces æterna. Interiora effusa sunt extra: cum bona æterna negligantur, & exteriora diligentur. Dicitur de auaro, quòd in vita sua proiecit intima sua. Deus ibi conculcatur: & terra deificatur. Deficit enim ibi charitas, & regnat auaritia vel cupiditas: quæ est idolorum seruitus. diabolus ibi honorificè recipitur: & Deus contumeliosè repellitur, vel ignominiosè suscipitur. Raptores enim vel vsurarij, qui sunt membra diaboli, libenter & cum magno honore ibi recipiuntur, & cum expensis ibi procurantur: boni verò pauperes, vel repulsam patiuntur, vel malè procurantur; in quibus Deus vel recipitur vel repellitur. Quamdiu fecistis vni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis

Matth. 10.

Eccles. 10.

Ephes. 5.

Matth. 25.

fecistis. Signa quibus perpendi potest, quòd prælatus salutem animarum parvipendat, & plus de rebus transitorijs, quàm de animabus curam gerat, hæc sunt. Si in propria persona terrenis negotijs intendit: & in spiritualibus vicarium ponit. Si non timet fratres suos periculo exponere, vt temporalia bona seruare valeat & augere: vt cum fratres iuuenes & leues ponit in officijs exterioribus: vel paucos fratres in paruis prioratibus. Item qui cum magnis expensis muros erigit, & mores negligit. Si quotidianas expensas frequenter computat: animarum verò detriméta vel profectus ignorat. Si quando fratres veniunt ad capitula, de rerum temporalium conseruatione vel multiplicatione est tractatus primus: de ordinis verò reformatione vltimus vel nullus. Item si sollicitè prouidentur quæ necessaria sunt corporibus: de his verò non curat quæ sunt necessaria animabus. Primum, scilicet quòd prælatus, quantum ad spiritualia, vicarium imponat, & relicto grege temporalibus intendat, valdè reprehensibile est, & multum longè à consilio quod Iero Moyfi: Esto, inquit, tu populo in his quæ ad Deum pertinent. Præla- *Exod. 18.*
tus ad intendendum temporalibus alium decet substituere: ipse verò orationi & doctrinæ debet intendere. Ipse debet esse quasi medius inter Deum & populum. Aliquando debet loqui Deo pro subditis, ipsum orando: aliquando subditis pro Deo, ipsos instruendo. Quod autem nõ sit tutum vicarium ponere & gregè deferere, patet ex primo vicario synagoge. Moyfes enim

enim ascensurus ad Dominum, ad regimen populi meliorem vicarium posuit quem inuenit & tamen populus quem recedens fidelem reliquit, elapso modico tempore, ipso redeunte inuentus est infidelis. Secundum, scilicet, pro rebus temporalibus, periculis fratres exponere, personas minus securas in exterioribus officiis ponendo: vel per prioratus paruos eos dispergendo, multum est reprehensibile. Cùm enim boni pastoris sit animam ponere pro ouibus suis: longè videtur esse à bonitate pastoris, pro temporalibus rebus eos exponere lupis. Lupi infernalis est oues dispergere, secundum illud: Lupus rapit & dispergit oues. Saluatoris verò & boni pastoris est oues colligere. Qui non congregat mecum, dispergit. Et: Alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili, illas oportet me adducere: vt fiat vnum ouile & vnus pastor. Visitabo oues meas, & liberabo eas omnibus locis, in quibus dispersæ fuerant: in die nubis & caliginis. Mandato Pharaonis, dispersus est populus Israël per vniuersam terram Ægypti: ad colligendas paleas. Et procuratione Pharaonis infernalis, viri religiosi de monasteriis magnis per paruos prioratus videntur fuisse dispersi: vt temporalia bona acquirerent vel conseruarent. Dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum. Cùm Saluator dispersos Israël congregare venerit, indiscretè videntur fecisse, qui vices eius gerebant, quando congregatos disperferunt. Item cùm Dauid qui super senes intellexit, dixerit: Ecce quàm bonum & quàm iocundum habitare fratres in vnum; temerariè

Ioan. 10.

Matth. 12.

Ioan. 10.

Ezech. 34.

Exod. 5.

Thren. 4.

Isa. 11.

egisse videntur, qui eos, qui elegerant viuere in congregatione, posuerunt in dispersione. Tho- *Ioan. 20.*
 mæ existenti in congregatione apparuit Domi- *Gen. 49.*
 nus: separato verò ab ea non apparuit. Filij Ia- *Actor. 2a*
 cob congregati benedictionem patris recepe-
 runt. Et super discipulos congregatos Spiritus
 sanctus descendit. In paruis prioratibus religio
 annihilatur: ibi vitio proprietatis appropin-
 quatur: meritum obedientiæ minuitur: conti-
 nentia facile periclitatur. Qui solus est in prio-
 ratu, vel cum vno socio, vt frequenter ferè est
 proprietarius; quæ habet, pro maiori parte ha-
 bet sibi. Obedientia ipsius minus meretur, cui
 nullus aliquid iubet: & ideo facit quod facere
 libet. Continentia etiam facile periclitatur: quia
 oportunitas peccandi habetur. Bernardus cui- *Epist. 115.*
 dam moniali volenti deserere cōgregationem. *circa finē.*
 Audi me filia, audi fidele consilium. Noli te se-
 parare à grege, ne quando lupus rapiat, & non
 sit qui eripiat: Dispersæ sunt oues meæ, &c. & fa- *Ezech. 34.*
 ctæ sunt in deuorationem omnium bestiarum
 agri.

*Quòd pralatus debet maiora bona minori-
 bus præponere.*

CAPVT X.

Qui congregationi præest, maiora bona mi-
 noribus debet præponere. Cuius contrari-
 um aliquibus monasteriis multum nocuit: vbi
 magnis expensis aqua fontis de longè adduce-
 batur, de aqua verò sapientiæ Saluatoris non
 curabatur. Altaria auro & argento & lapidibus
 preciosis operiebantur: corpora sanctorum, qui
 dum

dum in hoc mundo viuerent, aurum & argentum contemnebant, in vasis aureis & argenteis reponebantur; parietes tam Ecclesiarum quam claustrorum depingebantur: monachi cappis sericis in missis & processionibus induebantur. cultus verò & ornatus interior, qui viros spirituales maximè decet, & Deo maxime placet negligebatur. Corpora procurabantur splendide, & non curabatur de animarum refectione. Si amittebatur a sine, quærebatur; si peribat anima, non reputabatur. Hanc inordinationem reprehendit Bernar. his verbis: O vanitas vanitatum, sed non vanior quàm infanior. Fulget Ecclesia in parietibus: & in pauperibus eget. Suos lapides auro induit, & suos filios nudos deserit. De sumptibus egenorum seruitur oculis diuitum. Inueniunt curiosi quo delectentur: & non inveniunt miseri vnde sustententur. Idem: In claustris, coram legentibus fratribus, quid facit illa ridiculosa monstruositas, mirè deformis formositas, aut formosa deformitas? Quid ibi immunda simiæ, quid feri leones: quid monstruosi centaurs, quid semi homines, quid maculosa tigides: quid milites pugnâtes, quid venatores tibicinantes? Videas sub vno capite multa corpora, & rursus in vno corpore multa capita. Tã multa denique tanquam mira diuersarum formarum apparet vbiq; varietas, vt magis libeat legere in marmoribus quam in codicibus: totamq; diem occupare singula ista admirando, quam in legendarum Dei meditando. Proh dolor, si non pudet inepitiarum, cur non piget expensarum? Idem Oratoriorum immensa altitudines, immoderate long-

*In Apolog.
ad Guiliel.
abbatē ca.
Slt. in prin.
In Apolog.
ad Guiliel.
abbatē, ca.
Slt.*

*In eadem
Apol. iam
dicta cap.
penult. de-
clin. ad fin.*

longitudines, superuacue latitudines, sumptuosa depolitiones, curiosæ depictiones, dum in se orantium retorquent aspectum, impediunt & affectum.

Quod prælatus non debet dispensationes leuiter facere.

CAPVT XI.

Multum cauendæ sunt leues dispensationes illi, qui congregationi præest. Bernardus in libro de præcepto & dispensatione: Nouit fidelis seruus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, ibi tantum vsurpare dispensationem, vbi bonam possit habere re-
compensationem. In eodem: Remissio voti absque necessitate, non dispensatio, sed præuaricatio est. Idem in libro de consideratione: Non sum tam rudis vt ignorem nos positos dispensatores in ædificationem: non in destructionem. Denique quæritur inter dispensatores, vt fidelis quis inueniatur. Vbi necessitas vrget, excusabilis dispensatio est. Vbi utilitas prouocat, dispensatio laudabilis est: utilitas dico communis, non propria. Nam cum nihil horum est, non plane fidelis dispensatio: sed dissipatio crudelis est. Ad dispensationem duo requiruntur, scilicet auctoritas, & caussa. Altero horum deficiente, non est dispensatio. Christus cruci suæ non adhæsit leuiter, sed affixus fuit fortiter: Sic claustralis cruci religionis affixus debet esse fortiter, nec facile ab ea recedere. Galat. 5. Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt. Bernardus. In crucem salus nostra est: tantum

Post 1. fol. à prin. libri numer. Lib. 3. aliquantulum ante finem.

ei

ei viriliter inhæreamus. Idem: Si pœnitentia nostra crudeli miseratione minuitur: paulatim gemmis corona nostra priuatur.

Quòd prælatus debet vniuersa temperare.

CAPVT XII.

*Cap. 64. parum à fine.
Eodem cap. circa finē.*

Qui monasterio præest, vniuersa temperare debet. Vnde Benedictus in regula: Abbas opera quæ iniungit, discernat & temperet. Item Abbas sic omnia temperet, vt sit quod fortes cupiant, & infirmi non refugiant. Temperantia ista experientiam requirit. Sicut enim vinum non bene temperatur, nisi prægustatione virtutis eius sentiatur: Sic prælati qui in conuentu nunquam iacent, vel comedunt, vel diuinum officium audiunt, onus quod conuentus sustinet, temperare nesciunt. Vnde non exhibent se patres vel prælatos, sed potius exactores; quales fuerunt exactores Pharaonis, qui à populo Deo consuetum numerum laterum exigebant: tamen paleas & quod consuetum erat eis, ministrare nolebant. Exodi 5. Sic tales prælati, & contra regulam fratres onerant, & tamen eis necessaria non ministrant. Tales sunt imitatores Balaam, non parcentes a sinæ, sed eam cedentes vtique ad querimoniam. Num. 22. Congregationem enim, quæ vt iumentum apud eos facta erat, adeò stimulant, vt eam murmurare compellant. Prælatus timere debet gregi suo, exemplum Iacob. Genes. 33. Si greges meos plus in ambulando fecero laborare: morientur vna die cuncti greges. Et notandum, quòd sicut prælati temperare debet quæ sunt aliorum, sic & quæ sunt ipsius.

ipſius ſunt. Bona monaſterij ſunt pauperum
 Chriſti: ideo cū in Eccleſia tot pauperes ege-
 ant, non ſunt bona illa prodigè expendenda.
 Vnde dicit beatus Benedictus in regula ſua de
 cellario monaſterij: Quod non ſit prodigus aut
 extirpator ſubſtantix monaſterij: ſed omnia
 meſuratè faciat. Prælatus non debet in fa-
 ſtu huic ſæculo ſe conformare. Pauperem e-
 nira ſe debet reputare, cū in bonis monaſte-
 rij non habeat dominationem, ſed diſpenſatio-
 nem: de qua diſtriſtam rationem eum reddere
 oportebit. Sapiens: Pauper vbi cœperit diuitem
 imitari, perit. Monaſteria depauperantur, cū
 in faſtu principes imitantur. Quem faſtum Ber-
 nardus reprehendit his verbis: Quod, vt cætera
 taceam, ſpeculum humilitatis eſt, cum tanta
 pompa comitatus incedere, tantis hominum
 circuitorum ſtipari obſequiis, quatenus duo-
 bus Episcopis vnius abbatis ſufficiat multitu-
 do? Mentior, ſi non vidi abbatem ſexaginta e-
 quos, & amplius, in ſuo ducere comitatu. Dicaſ
 ſi videas tranſeuntes, non patres eſſe monaſte-
 riorum, ſed dominos caſtrorum: nec reſtores a-
 nimarum, ſed principes prouinciarum. Illas ex-
 penſas debet prælatus libenter facere, quæ va-
 lent ad conſeruationem religionis, & quibus
 vitatur occaſio diſſolutionis. Aliquando pro
 defectu, qui pro modico poſſet ſuppleri, eua-
 cuato reſectorio, cameræ replentur. Prouidere
 debet prælatus, quantum poteſt, ne dentur diui-
 tibus, vel conſanguineis vel aliis, quæ ſunt danda
 Chriſti pauperibus. Panis enim egentium, vita
 pauperis eſt. Qui defraudat illum, homo ſan-
 guinis

*Ca. 31. circa
 medium.*

*In Apol. ad
 Gulielmū
 abbatem,
 cap. penult.
 à med.*

guinis est. Eccles. 34. Item prouidere debent
furentur infideles ministri, vnde viuere debent
serui Christi: & ne egeant domestici, vnde lu-
xuriantur extranei. Cogitare debet futuram
comparationem: vt in dispensando habeat dis-
cretionem. Ideo aliqui bona sibi commissa dis-
sipant: quia de reddenda ratione non cogitant.
Prouerb. 28. Viri mali non cogitant iudicium.
qui autem inquirunt Dominum, animaduertunt omnia.

*Incipit secunda pars, in qua ostenditur quomodo
se debeat habere qui subditus est.*

Ostensum est, quomodo se debeat habere
qui congregationi præest, nunc ostende-
dum est quomodo se debeat habere, qui est sub-
ditus, qui inobedientiam specialiter debet
timere & cauere. Vnde vna de duodecim abbas-
nibus claustrum enumeratur discipulus inobedi-
ens. Vnde obedientiam specialiter amplecti de-
bet, qui in statu subiectionis est. Hæc primo com-
mendabitur. Secundo eius gradus distinguen-
tur. Tertio tangetur de his quæ eam iuuant.
Quarto de his quæ ei aduersantur. Quinto de
eius partibus.

*De commendatione obedientia, & detestatio-
ne inobedientia.*

Obedientia lignum vitæ est his qui apprehen-
derint eam: & qui tenuerint eam, beati-
tus est. Simonem, id est, obedientem beatificat
uator. E contrario inobedientia, lignum mortis est.

est. Fuit enim homini, caussa mortis. Et qui per
 viam inobedientiae incedit, miser est & maledi-
 ctus. Hæc patent Deut. 28. ex benedictionibus,
 quæ fiunt his qui legi obediunt: & maledictioni-
 bus quæ fiunt his qui legi non obediunt: Bern.
 Inobedientiam causam mortis omnes experi-
 mur: omnes morimur propter eam. Obedien-
 tia scala est quam Iacob vidit. Gen. 28. Scala illa
 super terram stabat, & cacumen eius cælum tan-
 gebat: & angeli ascendebant & descendebant
 per eam, & Dominus erat innixus scalæ. Stare
 debet obedientia super terram, per cœlestem in-
 tentionem: cacumen cælum tangit, quantum ad
 cœli peruersionem. Perfecta obedientia imme-
 diatè se habet ad cælum. Parum enim vel nihil
 morantur perfectè obediens in purgatorio:
 quia magni lucri est obediens, unde sufficit hic
 soluere debita sua: Et quia in perfectè obedi-
 ente, Christus viuit & operatur: Gal. 2. Viuo ego,
 iam non ego, viuit verò in me Christus; non est
 verisimile quod in futuro Deus sit eorum vltor,
 quorum est hic actor. Inobedientia hominem
 expulit de paradiso terrestri: obedientia verò
 perducit ad cœlestem. Angeli ascendunt & de-
 scendunt per hanc scalam. Siue enim nobis
 ministrent, siue Deo adsistant, per viam obedi-
 entiae incedunt: cuius voluntatem agere inten-
 dunt Dominus innixus est huic scalæ. Per viam
 enim obedientiae incessit, & in mundum veni-
 ens, & in mundo viuens, & de mundo transiens.
 De primo legitur Ioan. 6. Descendi de cælo, non
 vt faciã voluntatem meam, sed volutatem eius
 qui misit me. De secundo Ioan. 4. Meus cibus
 est,

est, vt faciam voluntatem eius qui misit me. De
tertio Matth. 26. Non sicut ego volo, sed sicut tu.
Ioan. 14. Sicut mandatum dedit mihi pater, sic
facio. Bernardus. Mementote fratres: Christus
ne perderet obedientiam, perdidit vitam: & in
signum, quòd obediendo mandato patris motus
tuus est, inclinato capite emisit spiritum.

De gradibus obedientie.

CAPVT XIII.

*In serm. de
virtute o-
bedientia
& eius gra-
dibus.*

ET notandum quod Bernardus tangit se-
ptem gradus obedientie. Quorum primus
est obedire libenter, quem gradum, vt ipse ait,
non potest ascendere, nisi qui voluntatem præ-
cipientis suam fecerit. Voluntas verò præci-
pientis, subditi non efficitur, nisi voluntas subdi-
tius prius abscindatur. Sicut cum fit insertio in ar-
bore, ramus minus nobilis prius abscinditur, &
post, nobilior ramus inseritur: sic voluntas pro-
pria prius abscindenda est, post voluntas eius
qui loco Dei est, recipi potest, quæ pro Dei vo-
luntate habenda est. Bernardus. Quidquid vice

*In li. de di-
spensat. &
præcepto
ante med.*

Dei præcipit homo, quod non sit tamen certum
displicere Deo, haud aliter accipiendum est,
quàm si præciperet Deus. Quid enim intere-
ret, vtrum per se, aut suos ministros, siue homines
siue angelos, notum facit beneplacitum Dei.

*In eodem
lib. aliquã-
tulum ante
medium.*

Idem. Ipsum, quem pro Deo habemus, tanquam
Deum in his quæ non sunt aperte contra Deum
audire debemus. Multi sunt qui multis annis
religione fuerunt: qui nondum primum gra-
dum huius scalæ adscenderunt. Et notandum
quòd libenter obedire, præcipue laudabile est.

cum grauia iniunguntur. Vnde super illud 1. Regum. 19. Melior est obedientia quàm victima, &c. dicit glossa Gregorij. Sciendum quòd obedientia aliquando nulla est, si de suo aliquid habet; aliquando minima est, si suum aliquid non habet. Cùm enim locus superior imperatur, obedientiæ virtutem sibi euacuat, qui ad hunc proprio desiderio anhelat. Cùm verò probra & contumeliæ imperantur, nisi hoc ex semetipso animus appetat, obedientiæ sibi minuit meritum, qui ad hoc inuitus descendit. Sic Moyses principatum populi humiliter recusat: Paulus autem audacter dicit; Ego non solum ligari in Hierusalem, sed & mori paratus sum. Secundus gradus est obtemperare simpliciter. Multos enim videmus secundum verbum Bernardi post præcipientis imperium multas facere quæstiones; quare, sapius ingeminare, unde hoc venit? quis hoc inuenit consilium? Inde murmuratio, excusatio, simulatio impossibilitatis, aduocatio amicorum. In Psalm. In auditu auris obediuit mihi. Glossa. Vt ostenderet vno eodemq; momento processisse, & præcipientis imperium, & obedientis obsequium. Bernardus in libro de considerat. Omnibus nobis in conuersionis initio nulla virtus magis necessaria, quàm simplicitas humilis obedientiæ, & grauitas verecunda. Idem in sermonibus. Rara auis in terra discretio: ideò discretionis locum fratres, in nobis suppleat virtus obedientiæ, vt nihil plus, nihil minus, nihil aliter quàm imperatum fit faciatis. Idem: Non te moueat imperitus magister, indiscreta potestas: sed memento quia

*In serm. de
Virtute o-
bedientia,
& eius gra-
dibus parè
ante med.*

*Serm. 3. in
Epiph. Dns
non procul
à sine.*

*In serm. de
Virtute, o-
bediètia &
eius gradi-
bus ante
med.*

non est potestas nisi à Deo : & qui potestati resistit, ordinationi Dei resistit. Quinam simplicitatem debet habere, subditi obedientia. In Psalmo. Qui deducis velut ouem Ioseph. Ad hanc simplicitatem experiendam, antiqui patres in principio non præcipiebant fratribus recta. Unde in vitis Patrum dixit quidam Abbatii Pastori, Patres seniores non loquuntur ab initio fratribus recta, sed magis distorta : & si viderint, quia ea quæ distorta sunt, faciunt, iam eis non loquuntur, nisi quod expedit, agnoscentes quoniam in omnibus obedientes sunt. Tertius gradus est hilariter obedire, 2. Corinthiorum 9. Hilariter datorem diligit Deus. Bernardus. Serenitas in vultu, dulcedo in sermone, multum colorant obedientiam obsequentis. Nubilosa corporis compositio, & facies tenebris tristitia obfuscata, deuotionem ab animo recessisse significat. Ecclesiast. trigesimo quinto: In omni dante hilarem fac vultum tuum. Qui cum murmurant obediunt, cum praua falsa Deum pascere volunt. In Psalmo: Dederunt in escam meam lapides. Tales sunt, vt magni lapides, qui moueri non possunt, sine afflictione mouentis. Ecclesiast. ci decimo: Qui transfert lapides, affligetur eis. Tales sunt, vt rotæ carri, non solum in hoc quòd præ defectu vnctionis murmurant: sed quia vnus alterum præcedere non vult, dicentes: Quare potius mihi iniungitis quàm alteri? Ecclesiastici 33. Præcordia fatui quasi rota carri. Tales sunt, vt imagines in ædificiis, quæ sustinent columnas, in facie tristitiam ostendentes. Prælati cuius subditi cum tristitia & mur-

*In ferm. de
Virtute obe-
dientia &
eius gradi-
bus circa
medium.*

Eccl. 10.

mūre obediunt, similis est illi, qui habet omnia
 membra infirma, quæ necessariò haberet mo-
 uere, & nullum mouere posset sine dolore, qui
 in magna miseria esset. Prælat^o talis imperat isti,
 & illi affligitur & contristatur, & ipse cum eo,
 & sic de aliis: & ita qui obsequi debuerant, of- *Hebr. 1.*
 fendunt. Obedite præpositis vestris, & subia-
 cete eis. Ipsi enim peruigilant quasi rationem
 reddituri pro animabus vestris, vt hoc faciant
 cum gaudio & non gementes. Hoc enim non
 expedit vobis. Quartus gradus est velociter o-
 bedire. Dicitur de Zachæo. Festinans descen- *Luce. 14. 3*
 de. Dicitur de Petro & Andrea à Domino vo- *19.*
 catis; Illi continuò relictis retibus secuti sunt *Matth. 4.*
 eum. Et similiter subditur de Iacobo & Ioanne;
 Illi statim relictis retibus & patre, secuti sunt
 eum. Hieronymus. Perfecta obedientia est, sua
 imperfecta relinquere. Manus illius tornatiles.
 In vitis Patrum, Abbas Siluanus habebat 12. di- *Cant. 5.*
 scipulos, vni eorum nomen Marcus, quem di-
 ligebat præ cæteris propter bonum obedientiæ
 quod erat in eo. Cumq; quidam dicerent ei, *In 2. parte*
 quòd alij discipuli contristarentur ex hoc, ipse *cap. 133.*
 pulsauit ad ostium vniuscuiusque, vocans eos:
 & nullus exire voluit. Tandem vocauit Mar-
 cum, qui statim exiuit, & inuenit in quaternio-
 ne, quem ille scribebat tempore vocationis, li-
 teram vltimam imperfectam, quam post voca-
 tionem, propter bonum obedientiæ, complere
 noluit. Tunc illi iudicauerunt eum esse magis
 diligendū, eò quòd magis diligeretur à Deo pro-
 pter bonum obedientiæ. Valde gratum esse so-
 let principibus, cū præcepta eorum velociter

Pro. 22. adimplentur. Vidisti virum velocem in opere suo, coram regibus stabit, nec erit ante ignobilis.

In serm. de Virtute obedientia & eius gradibus a med. Quintus gradus est viriliter adimplere mandatum. Bernardus. Manum tuam misisti ad fortia: agendum est instanter, & constanter obedendum: nec inter asperitatem verborum, tam regalis est semita relinquenda. Loquitur de semita obedientiæ. Christus hanc semitam pro morte ignominiosa relinquere noluit. Factum est obediens vsque ad mortem, &c. Bernardus. Putas obedientiæ fructum, cum subditus audiat obedientiam, quam multis expetierat votis quando ei præcipitur, quod redoleat dignitatem? E contrario meritum assigna tunc illi obedientiæ, quæ terret animum audientis, grauius ad audiendum, grauius ad implendum, grauius ad tenendum. Sextus gradus est humiliter obedire. Et subdit Bernardus. Magna virtus humilitas, sine cuius obtentu virtus fortitudinis non solum virtus non sit, sed etiam in superbia erumpit. Lucæ 17. Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite, serui inutiles sumus. Quod debüimus facere, fecimus. Septimus gradus est indefinenter obedire. Et subdit Bernardus. Perseuerantia, singularis filia est summi regis. Idem. Quid currere prodest: & ante meam cursum deficere? Sic currite, vt comprehendatis.

Phil. 2. Eodem loco nunc proxime citato.

In serm. de Virtute obedientia & eius gradibus a med.

Eodem loco nunc citato.

De his quæ ad obedientiam iuuant.

CAPVT XV.

Item notandum quod quinque sunt quæ valent valere ad hoc, quod aliquid sit magis tractabile vel flexibile: & similia his valent ad hoc quod

quòd cor alicuius fit magis obediens. Primum est separatio rei ab aliqua re minus flexibili, cui adhæret: vt patet in corio adherenti ligno, quod flecti non potest nisi à ligno separetur. Sic oportet quod aliquis perfectè obediens voluntatem suam separet ab omni re temporali, & eam recolligat: vt habeat eam paratam quando mandatum superioris venerit. In Psal. Paratus sum, & non sum turbatus. Item: Paratum cor meum Deus, paratum cor meum. Bernardus. Paratum ad sublimia: paratum ad vniuersa quæcunque præceperis. Idem. Verus obediens mandatum non procrastinat: sed parat aures auditui: linguam voci, manus operi, pedes itineri, & sic se totum intra se recolligit: vt mandatum peragat imperantis. Vt Abraham, qui vt magis esset obediens Deo, Dominus voluit eum separari ab omni re temporali, dans ei tria præcepta: in quorum primo, voluit eum separare ab his à quibus ortum duxerat; Egredere de terra tua, & cognitione tua, & de domo patris tui. Secundo à seipso, quantum ad carnalia desideria; Circumcideretur ex vobis omne masculinum. Circumcisio in carne facta monebat ad refecationem superfluatorum desideriorum carnalium: ideo fiebat in membro in quo maximè concupiscentia fauiebat. Tertio ab eo quod ortum duxerat ab ipso; Tolle filium tuum vnigenitum, quem diligis Isaac. Secundum valens ad tractabilitatem est exilitas, vt patet in virga quæ propter exilitatem flexibilis est: etiam ferrum si sit tenue vel exile, flecti potest. Sic exilitas humilitatis multum valet ad obedientiam. Ideo Apostolus lo-

In meditat. cap. 4.

In serm. de virtute obed. Scius gradibus à medio.

Gen. 2.

Gen. 17.

Gen. 22.

*Phil. 2.
Lib. 14. ca.
13. circa
medium.*

Pro. 26.

*Lib. 10. cap.
29. Tom. 1.*

quens de obedientia Christi, præmittit de eius
humilitate, dicens: Humiliauit semetipsum pro
nobis factus obediens, &c. Augustinus. 14. libro
de ciuitate Dei. Obedientia nisi humilium esse
non potest. Cùm humilitas sit proprij sensus va-
cuitas, humilis habet vbi alienum sensum reci-
piat, tanquã qui vacuus est à suo. Et qui sensum
alienum recipit, nisi sit apertè malus, recipit a-
lienam voluntatem: & sic fit obediens. Super-
bus prius exhibit de sensu suo, quàm recipiat sen-
sum alienum, vel alienam voluntatem: & sic
verè obediens. Vidisti hominem sapientem sibi
videri, magis illo spem habebit insapiens. Ci-
bus in quo nimis est de sale, quasi perditus est.
Facilius sal cibo additur, quàm subtrahitur. Sic
ille in quo proprius sensus nimis abundat, non
est aptus religioni. Facilius homo simplex reli-
giosus efficitur, quàm ille. Tertium est alicuius
liquoris admixtio. Vt pellis dura vngitur, vt
fit tractabilior: Et terræ duræ aqua miscetur.
Similiter vnctio gratiæ necessaria est: vt cor ma-
gis tractabile fiat. Ideo qui in religione est, fre-
quenter Deo debet supplicare in oratione, vt o-
bediendi ei gratiam tribuat: & prælato suo be-
neplacitum suum de eo inspiret. Augustinus in
libro confession. Domine continentiam iubes
da quod iubes: & iube quod vis. A simili dice-
re debet religiosus Deo. Obedientiam iubes, tu
quod iubes: & iube quod vis. Quartum est ca-
lesfactio, vt patet in cera, quæ calefacta tractabi-
lior est: & in metallis, quæ ad ignem liquefactæ
formam rei cui infunduntur, faciliùs recipi-
unt: Sic accendendum est cor hominis ad obe-
diendum.

dientiam, vñctione beneficiorum iam acceptorum, & generalium & specialium. Item ostensione beneficiorum promissorum. Immittendus est etiam ignis diuini amoris in cor viri religiosi, vt cogitet qualiter Deus pro nobis obedire voluit vsq; ad mortem crucis: vt confundatur malè obediens esse ad leuia, quæ ex parte ipsius ei iniunguntur. Ignem veni mittere in terram: & quid volo nisi vt accendatur? Valet etiã ad accensionem consideratio culparum commissarum: & pœnarum quæ pro his debentur. Bernard. O si cognouisses quàm multa, & quàm multis debes: videres quòd nihil est quod facis. Primo, debes Christo totam vitam tuam: quia ipse pro tua posuit suã. Secundo, exigunt præterita peccata mea, totam vitam meam, vt faciam dignos fructus pœnitentię: & recogitem omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Quid si tertium creditorem ostendam, qui eam vendicet sibi? puto quòd desideres gloriam, quam oculus non vidit, &c. Nonne ad hanc emendam totum te, & quicquid poteris, dare oportebit? Et cum omnia compleueris, non sunt condignæ passiones huius temporis ad gloriã futurã, quæ reuelabitur in nobis. Quarto ergò creditori debes quod es, à quo totũ habes, qui te fecit, & bene facit, & cuncta ministrat. Cui horũ proponis reddere quod debes? Item valet accendendum cor ad obediendũ, misera seruitus, in qua remanet qui non proficit: & libertas & consolatio ad quæ peruenit, qui proficit. Manus fortiũ domi-

*Luc. 2.**In serm. de quadruplici debito.**Pro. 12.*

super eum: & sic in duram seruitutem eum ponunt. Homo remissus semper habet pugnam, & nunquam victoriam: nec promissam vincenti latitiam. Vincenti dabo manna absconditum. Quintum, est assuefactio. Equus acquiescit circumvolutionibus, vt facilius ad voluntatem assessoris flectatur. Religiosus qui in voluntate sua nutritur, destruitur. In vitis Patrum, Antonius præcepit Paulo simplici heremitæ, suere & dissuere vestimenta sua, texere & frangere spotulas: vt voluntatem eius flexibilem & obedientem faceret.

Apo. 2.

Li. 1. in Vita S. Pauli simplici. circa med.

De his qua obedientia aduersantur.

CAPVT XVI.

Obedientiæ proprius sensus & propria voluntas specialiter aduersantur. Sensus proprius est qui non est communis. Circa quem est reprehensibilis, si sociis non sit suasibilis: reprehensibilis verò est, si non sit subiectus ei qui tenet locum Dei: maximè autem reprehensibile est, si Deo non sit subiectus. Determinandus est potius respectu superioris, quàm respectu inferioris. Sicut enim non dicitur prælatus proprietarius, quantum ad bona temporalia, si non disponat de illis ad voluntatem eius qui inferior est: sic nec dicendus est proprietarius quantum ad sensum, si sensus eius non sit subiectus sensui inferioris. Proprius sensus valde periculosus est ei qui in religione est. Bernardus in sermone. Lepra proprii consilij eo perniciosior quo occulta: & quantò plus abundat in homine, tantò sibi sanior esse videtur. Hic illorum est, qui zelum

Serm. 3. in tēpore resurrectionis, & est

*de mersio-
ne Naamã
circa me-
dium.*

lum Dei habent, sed non secundum scientiam : sequentes errorem suum, & obstinati in eo, ita vt nullis velint consilijs acquiescere. Hi sunt vanitatis diuifores, inimici pacis, charitatis expertes, vanitate tumentes, placentes sibi, & magni in oculis suis : ignorantes Dei iustitiam, & suam volentes constituere. Et quæ maior superbia, quàm vt vnus homo toti congregationi consilium suum præferat : tanquam ipse solus spiritum Dei habet ? Idololatriæ scelus est non acquiescere : & quasi peccatum ariolandi. Ecce nunc qui se faciunt religiosiores, qui non sunt sicut cæteri hominum, idololatræ & arioli facti sunt. Non debet hominem regere in claustro proprius sensus, qui eum rexit in mundo. Non debet eum habere pro duce, qui in tot foueas eum præcipitauit. Non facietis ibi, quæ nos hic facimus hodie, singuli quod sibi rectum videtur. Proprius sensus est oculus veteris hominis, oculus inquam, caligans, sicut oculi solent in senibus caligare. Oculus iste est destruendus, sicut & cætera membra veteris hominis. Mor- tificate membra vestra quæ sunt super terram. Item Proprius sensus est oculus scandalizans & ideo eruendus. Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & proijce abs te. Sicut equus videns non est idoneus circuire ad molam : sic qui in religione est, non est aptus volubilitati obedientiæ, nisi oculus propriij sensus ei erutus fuerit. Proprius sensus est consiliarius infidelis : de quo non est confidendum : eo quod nimis coniunctus est carni. Noli consiliari cum socio tuo. Item iudex est, qui meritò suspectus habetur,

Deu. 12.

Cor. 3.

Matth. 5.

Eccles. 37.

*In tractat.
de gradib.
humilita-
tis, ca. in-
quirimus.
circa me-
dium.*

*In ser. de
mersione
Naaman
in Iordane.*

*Eodem loco
proxime
citato in
codē Bern.*

Eccles. 18.

tur, eò quod inordinato amore, vel odio, vel timore peruertatur. Bernard. in libro de confide. Amor vel odium, veritatis nescit iudicium. Et notandum, quòd vna ratio, quare aliquis religionem ingreditur, est hæc: vt Deus plenius in eo dominetur. Cùm aliquis vult recuperare castrũ amissum, vbi sunt multæ portæ per quas oportet eum intrare: primo oportet eum habere ingressum primæ portæ. Si non habet eius ingressum, non habet ingressum secundæ. Velut prima porta est sensus. Si non habet Deus sensum hominis: non habet eius voluntatem, nec perfectè ei dominatur. Obedientiæ multum aduersatur propria voluntas. De qua Bern. Voluntatem dico propriam quæ non est cõmunis Deo & hominib⁹: sed omni casu quod volumus, non ad honorẽ Dei vel proximi profectum, sed propter nos ipsos facimus, proprijs satisfaciẽdo affectibus. Hæc in viro religioso displicet Deo, placet diabolo, & religioni multũ nocet. Non mirum si Deo multũ displicet, cùm dominiũ suum ei auferat. Gregorius de superbo: Quasi à se iugum dominationis conditoris excutit, cui per inobedientiam subesse contemnit. Bern. Propria voluntas, recta fronte cõtraria est charitati, qua Deus est aduersus huiusmodi exercens inimicitias. Quid enim odit Deus vel punit, nisi propriam voluntatẽ? Cesset propria voluntas: & infernus non erit. Diabolo multũ placet. A voluntate tua auertere. Si præstes animæ tuæ concupiscentias eis, faciet te in gaudium inimicis tuis. Propria voluntas multum nocet & ei in quo est, & cæteris qui in con-
grego

gregatione sunt. Cæteris nocet scandalizando
 eos. Bern. Vnde scandala: nisi quòd sequèdo vo- *In ser. de*
 luntatem propriã, & quod apud nos temerè dif- *subiectione*
 finimus, si quomodo prohiberi cõtingat vel im- *propria vo-*
 pediri, statim in murmur & scandalũ prorum- *luntatis à*
 pinus? Sibi in quo est, multũ nocet. Primo Dei *medio.*
 beneficia subtrahendo. Gregor. Dignum est, vt
 ab eius beneficijs sit quilibet extraneus, qui eius
 iusionibus non vult esse subiectus. Secundo,
 meritum eius euacuando: Quare ieiunauimus, *Isai. 58.*
 & non aspexisti? Et subditur: Ecce in die ieiunij
 vestri inuenitur voluntas vestra. Bern. Grande *Serm. 71.*
 malum propria voluntas, qua fit vt bona tua, *super Can-*
 bona non sint: quia non sapit Deo ieiunium, *tic. in med.*
 quod non sapit obedientiam, sed vitium pro-
 priæ voluntatis. Ego autem in silentio, & in om-
 ni obseruantia regulari, id ipsum sentio. Tertio,
 eum confundit. Cõfundetur Israël in volunta- *Osea 10a*
 te sua. In hoc confundetur, qui propriã volun-
 tatem sequitur, quia contrarium ei accidit eius
 quod intendit. Quærit alicubi consolationẽ, &
 ex hoc postea maiorem habet desolationẽ: vel
 in remorsione conscientie, vel in punitione pœ-
 nitentię, vel in infirmitate, quæ quandoque ex
 hoc sequitur. Qui plus vult facere volunta-
 tem suam in religione, plus cogitur facere
 contra eam. Cũ enim talis non habeat gra-
 tiam illam apud DEVM vel homines, quam ha-
 bet verus obediens, multa non conceduntur
 sibi, quæ conceduntur verè obediendi. Ionas
 qui effugere voluit, vt Dei voluntatem non *Lib. 6. mor.*
 impleret: impleuit eam inuitus. Gregorius: *cap. 13. in*
 Ecce Ionam fugituum DEI, tempestas in- *princip.*
 uenit,

uenit, fors ligat, mare suscipit: & quia actoris voci obedire renititur, ad locum, quo missus fuerat, suo carcere reus portatur. Quarto hominem in afflictione ponit, unde Saul inobedientem malignus spiritus exagitat. 1. Reg. 16.

De partibus obedientia.

CAPVT XVII.

Eccles. 10.

Prou. 30.

Lib. 35. moral. cap. 33. in principio.

In lib. de dispens. & precepto inter prin. & med.

DE partibus obedientia notandum, quod est obedientia reprehensibilis, & est obedientia commendabilis. Obedientia reprehensibilis triplex est. Prima est, cum aliquis obedit creaturae inferiori homine, ut pecuniae. Pecuniae obediunt omnia. Secunda est, cum ex remissione superioris, & ceruicofitate inferioris accidit, quod ille obedit qui debet imperare, & membrum inferius est super verticem: & qui debuit esse supra, est infra. Per tria mouetur terra, & quartum non potest sustinere: per feruum cum regnauerit. Tertia est, cum aliquis suo superiori in malo obedit. Gregor. in moral. Nunquam per obedientiam malum licet fieri. Aliquando autem licet bonum quod agitur, per obedientiam intermitteri. Idem. Caueant subditi, ne plus quam expedit sint subiecti: ne dum plus quam expedit student subijci, superiorum compellantur vitia venerari. August. Sic modus obedientia tenendus est, ut bonis in malo non consentias: malis in bono non contradicas. Obedientia commendabilis duplex est. Quaedam sufficiens, quaedam abundans. Sufficiens est voluntas implendi praecipuum vel mandatum superioris

iuxta

iuxta modum professionis. Et intellige præceptū, vbi est coactio imperij: mandatū verò, vbi non est. Bern. Modus obeditionis est tenor professionis. Nec se valet extendere potestas imperantis: nisi quantum attingit votum obedientis. *Eodem loco nunc citato.*

Idem. Nil mihi prælatus prohibeat eorum quæ promisi; nec plus exigit. Vota mea nec augeat sine mea voluntate: nec minuat sine necessitate. *Eodem lib. inter prin. csp. & med.*

Idem. Est quidam obedientiæ limes secundum tempus, ipsa temporis extremitas, vt is sit finis obedientiæ, qui est vitæ. Abundans obedientia est, cum aliquis obedit in his, ad quæ ex voto professionis non tenetur. Bernard. Subiectus huiusmodi obedientiam, quæ finibus cohibetur, nouerit imperfectam. Nam perfecta obedientia legem nescit, terminis non arctatur, neque contenta angustijs professionis, largiori fertur voluntate in altitudinem charitatis: & ad omne quod iniungitur, spontaneo vigore liberalis alacrisq; animi, modum non cōsiderans, in infinitatem extenditur. Et notandum quòd ad perfectionem obedientiæ pertinet non solum facere quod iubetur: sed sicut iubetur. Dicitur de Abraham, quòd circumcudit carnem præputij eorum, statim ipsa die sicut præceperat ei Dominus. dicitur de Ioseph, quod fecit, sicut præcepit ei angelus. Et sicut mandatum dedit mihi pater, sic facio. Et notandum quod Bernardus tres gradus obedientiæ distinguit his verbis; Bonus obedientiæ gradus est, si propter metum gehennæ seu propter professionē factam, quis obediat: Melior cum ex Dei amore obeditur. Illa quippe necessitas *med.*

Eodem loco nunc citato.

Eodem lib. inter prin. csp. & med.

In lib. de dispen. & præcep. inter prin. & med.

Gen. 17.

Matth. 1. Ioan.

In li. de dispen. & præcep. inter prin. & med.

storis
nissus
o ho-
bedi-
16.

quod
obe-
hen-
bedit
Pecu-
ex re-
rioris
are, &
& qui
ueetur
fer-
liquis
moral.
feri.
r, per
abdi-
dam
orum
mo-
malo
dicas.
uadā
olun-
ioris
iuxta

tis est : ista charitatis. Illum autem optimum o-
 bedientiæ dixerim gradum, cum eodem animo
 recipitur, quo iniungitur : vt scilicet plus velit
 qui exequitur, quàm vult ille à quo iubetur. Idè,
 Nouit verus obediens & minima non contem-
 nere : & maxima maximè curare. Et notādum,
 quòd religio, vbi sola seruantur præcepta, mul-
 tum est dehonestata. Auris enim obedientiæ in
 maiori parte in ea est mutilata, cùm in reli-
 gione benè ordinata, plura mandata contine-
 antur in regula & constitutionibus, quàm præ-
 cepta : & plura mandètur à superioribus, quàm præ-
 ceptantur. Qui sic obedit, magnam partem
 census, vel seruitij domino debiti, retinet infi-
 deliter : & quasi furatur. Et est similis furi in
 primo furto deprehensò : cui pars auriculæ est
 amputata. Talis obedientia parum videtur ef-
 se grata Deo. Quis enim est dominus terrenus,
 qui velit habere seruientem, qui nihil pro eo
 faciat, nisi quod præcipiat ei, titione eleua-
 to, vel gladio euaginato ? Sic iubet, qui dicit,
 præcipio. Tale enim est, quasi diceret : Si non
 feceris, mortis æternæ gladio occideris. Item
 parum est obediens, qui ad plura non est obedi-
 ens. In iure enim diuino, & in iure positiuo, &
 in statutis religionum, quæ bene sunt instituta,
 plura mandantur : quàm præcipiantur. Item
 parum est gratus domino seruus, qui non po-
 test induci ad eundem ad locum, ad quem à
 domino mittitur, nisi prius ligetur. Præce-
 ptum est vinculum quo malè obediens liga-
 tur. Item infirmus est molestus medicanti &
 custodienti, quem oportet ligari. Item com-
 pediri

pediri præcepti violentia, non pertinet ad bonum filium, vel etiam ad seruum beneuolum: sed ad maleuolum: Seruo maleuolo, tortura & *Eccl. 33.* compedes. Cùm voluntas fit radix merendi, magis voluntarium videtur esse magis meritorium: & obsequium quod minus gratum habetur. Parum est voluntarium, quod violentia præcepti à subdito extorquetur.

INCIPIT TERTIA PARS, CONTINENS VNUM CAPITULUM, IN QUO AGITUR DE MINISTRIS.

CAPVT I.

OSTENSVM est, quomodo subditi in religione debeant se habere: nunc tangendum est aliquid de ministris, qui bona temporalia habent dispensare. Circa quos specialiter est cauendum, ne indiscretè multiplicentur. Secundùm B. Benedict. in regula: *V. Cap. 31. in prim.* Vnus debet esse cellarius, qui omni congregationi sit sicut pater: & curam gerat de omnibus. Quod Abbas iusserit, debet facere: quod prohibuerit, non debet præsumere. Si congregatio fuerit maior, ad solatium debent ei dari, qui eum adiuuent: vt ipse æquo animo impleat officium sibi commissum. Non est secundum regulam, vt multi sint principales, bona monasterij dispensantes, sed vnus. Ille non solum conuentus, sed infirmorum, pauperum & hospitem curam debet gerere. In multis tamen monasteriis occasione infirmorum, pauperum & hospitem, & eo-